

غلام یحیی دانشیان

تاریخ آذربایجان

با نام او گره خورده

صدمین سال تولد غلام ژنرال یحیی دانشیان، فرمانده ارتش ملی حکومت خودمختار آذربایجان امسال چه در آذربایجان ایران و چه در خارج از کشور با یادآور خدمات او به خلق آذربایجان برگزار شد.

غلام یحیی دهقان زاده ای آذربایجانی بود که دوران نوجوانی خود را با کار در معادن نفت باکو گذرانده و در اوج دیکتاتوری رضاشاه و سلطه خوانین بر روستاهای کشور به میهن بازگشت.

او را بلافاصله پس از ورود به ایران دستگیر و زندانی کردند. دوران زندان چند ساله او در اردبیل گذشت. پس از آزادی به روستای خود بازگشت و در راه آهن تهران - میانه بعنوان مکانیک مشغول کار شد. بعد از ورود ارتش متفقین به ایران و سقوط رضاشاه جنبش دهقانی در آذربایجان علیه اربابان اوج گرفت و غلام یحیی دانشیان در صفوف مقدم این جنبش جای گرفت. ارتش متلاشی شده ایران بار دیگر سازماندهی شد و به مناطق مختلف ایران از جمله آذربایجان اعزام گردید. یک واحد نظامی تحت فرماندهی جان فولاد برای دفاع از ملاکین به منطقه سراب اعزام شد. شماری از رهبران جنبش دهقانی و از جمله غلام یحیی دستگیر و به تهران منتقل شده و زندانی شدند.

نشریه آذربایجان" به تاریخ اول آبان ماه 1385 بیانیه فرقه دموکرات آذربایجان را بمناسبت یکصدمین سال تولد غلام یحیی دانشیان منتشر کرده و از جمله می نویسد:

در این زمان سازمانهای ملی و دموکراتیک فعال بودند. حزب توده ایران که بلافاصله پس از خروج رضا شاه از ایران تشکیل شده بود، در میان مردم شهرها و روستاها دارای نفوذ شده بود. غلام یحیی در نتیجه فعالیت های حزب توده ایران از زندان تهران آزاد شد و به تبریز بازگشت. کمیته ایالتی حزب توده ایران او را برای سرپرستی سازمان حزب به میانه اعزام داشت. غلام یحیی دانشیان توانست هم دهقانان منطقه و هم کارگران راه آهن میانه و زنجان را متشکل و سازماندهی کند. مالکین منطقه میانه یک روز او را در حوالی یک دهکده گرفتند و زنده به گور کردند، اما دهقانان همان روستا او را بیرون آورده و در بیمارستان میانه بستری کردند.

غلام یحیی دانشیان در فاصله کوتاهی پس از دور جدید فعالیت خود، بعنوان یک انقلابی با تجربه یکی از موسسین فرقه دموکرات آذربایجان شد. کارگران و دهقانان منطقه میانه به رهبری او و بعنوان اولین عملیات مسلحانه در منطقه توانستند میانه را از چنگ نیروهای دولتی بیرون آورده و آزاد کنند. سپس حکومت منطقه در دست فرقه دموکرات آذربایجان قرار گرفت. غلام یحیی در آستانه نهضت 21 آذر نیز به کمک فدائیان تحت فرمان خود هنگ ژاندارمری تبریز را خلع سلاح کرد و پشت سر آن پادگان نظامی با امضاء موافقتنامه ای با پیشه وری تسلیم شد و بدین ترتیب حکومت ملی در آذربایجان استقرار یافت.

پس از آن، غلام یحیی بعنوان فرمانده منطقه زنجان و خمسه به محل اعزام گردید و درجه ژنرالی گرفت و تا آخرین روز حکومت ملی آذربایجان در این منطقه با ژاندارمها و باندهای مسلح ذوالفقاریها جنگید و آخرین فرماندهی بود که بعد از عقب نشینی نهضت ملی و تخلیه آذربایجان به تبریز بازگشت و برای مهاجرتی ناخواسته راهی جلفا شد. از آن پس سرنوشت غلام یحیی با مهاجرت و سرپرستی مهاجرین گره خورد و پس از مرگ ناگهانی زنده یاد پیشه وری در یک حادثه رانندگی، رهبری فرقه دموکرات آذربایجان را برعهده

گرفت. فرقه دموکرات آذربایجان را بعنوان سازمانی با دیسپلین حفظ کرد. در جریان وحدت فرقه دموکرات آذربایجان و حزب توده ایران نیز نام فرقه دموکرات آذربایجان و کمیته مرکزی آن را حفظ کرد.

یکصدمین سالروز تولد او در شرایطی برگزار می شود که آرمان های فرقه دموکرات آذربایجان و نهضت دموکراتیک آذربایجان در سراسر آذربایجان ایران گسترش می یابد و نوجوانان و جوانان و نسل میانسال آذربایجان در راه دستیابی به خواسته های ملی خود یکبار دیگر در صفوف فرقه دموکرات آذربایجان جای خود را می یابند. جعفر پیشه وری و غلام یحیی دانشیان ارثیه ای ملی و انقلابی در آذربایجان ایران از خود برجای گذاشتند که آینده آذربایجان را شکل خواهد بخشید.